

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita S. Erphonis, Mimigardefordensis Avt Mimmigernefordensis Nvnc Monasteriensis Episcopi, In Ordine & Nvmero Septimi Decimi

Boichorst, Albert

Monasteri[i] Westphaliae, 1649

Cavt XV. Continens Diploma S. Erphonis Secundum, Abbatiae
Fricconhorstensi, imprimis verò Congregationi Virginum ibidem
concessum, similiter cum Notis quibusdam singularibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13197

CAPVT DECIMVMQVINTVM.

Continens Diploma S. ERPHONIS secundum Abbatie Fricconhorstenſi, imprimis verò Congregationi Virginum ibidem, concessum, ſimiliter cum notis quibusdam ſingularibus.

IN Nomine Sanctiſſimæ & Indiuiduæ Trinitatis ERPHO diuinâ miſerante clementiâ Mimigardefordeniſis .i. eſſi ſolo Nomine Episcopuſ, .2. Si quid Sanctæ Dei Eccleſiæ miniſtrantibus vtilitatis pio affectu impendere curamus, retribuui nobis apud Dei miſericordiam ſperamus, maximè cum iuxta præceptum Apoſtoli, operamur bonum apud domesticos fidei. Quocirca notum cunctis Dei fidelibus fieri cupimus, qualiter cum fidelium noſtrorum conſilio, Præbendam 3. Fricconhorſtenſis Cœnobij, quæ aut vix aut malè dabatur, aut etiam importunè ſubtrahebatur, nec poſt ſubtractionem, reſtituebatur, ita vt ſex hebdomadibus, inter Iulium & Auguſtum meſes, nec potus eis, nec panis daretur, In cæteris autem temporibus confuſè & indiſcretè, & contra aliarum conſuetudines Eccleſiarum inutiliter, quæ iuſtè danda erant, & incautè miniſtrabantur, ratis temporibus cautius & plenius dari conſtituimus, quia ſi in afflictione poſitis non ſubueniremus, iram diuinæ vltionis procul dubio incurreremus. Panes qui dabantur, quamuis modius bonus eſſet, parui tamen & viles erant, quod in melius commutauimus, conſtituentes, vt de modio ſiguli, de quo antè duodecim fiebant, decem panes benè boni fierent, & de modio tritici, vt prius Abbatifſa, ſcilicet Adelheit, diſpoſuerat, quatuordecim panes parari iuſſimus, excepto quod de ipſis panibus, tres, qui ſingulis Dominicis diebus ſuperſunt, in ſuos vſus 4. diſpenſans accipiet, eâ videlicet ratione, vt ſemper in Quadrageſima viii. Mo. tritici pro eis reddat, vnde omnibus in communi à quintâ feriâ poſt caput ieiunij, tertiâ & ſextâ & Sabbatho vſque in tertiam feriam ante Paſcha panis nouus in modum Lunæ formatus, derur, & in iſdem ſupradictis feriis duo beccarij de meliori ceruifiâ ſingulis propinentur. In diebus verò Dominicis per ſingulas duo beccarij, & panis de ſiligine, qui vulgariſter roggo ſubtilis dicitur, continuè dentur. Et quia carnes Præbendariæ ſue de porcis, ſue de ouibus, ſue de vaccis eſſent, adeo viles propter mactationem & paruitatem erant, vt aliquoties ferculum non longius, quam eſt minimus digitus alicuius adulti hominis eſſet, decreuimus oues & porcos meliorari,

L 2

& per-

& porcum qui prius in triginta nouem fercula diuidebatur, per viginti quatuor
 fecari. & singulis duo fercula, siue porcina, siue ouina fuerit, siue bouina caro, be-
 nè & iustè, secundum illas carnes, quæ Monasteriensibus fratribus in maiori Mo-
 nasterio 5. dantur, & inter duas vnam assaturam dari. Conuiuia dabantur,
 prout placuit, non vt decuit, quia pars aliqua dabatur, plurima subtrahe-
 batur, quia nihil certi, nihil temperati exhibebatur, vnde inito in com-
 mune consilio, tempora constituimus, videlicet in Aduentu & Nariui-
 tate Domini, Ioannis Euangelistæ, in octauâ, in Epiphaniâ Domini, in anniuer-
 sario Abbatissæ Thiedhildis, in Purificatione S. MARIE, in Pascha, in Inuentione
 Sanctæ Crucis, in Ascensione Christi, in Penthecoste, Bonifacij, Ioannis Bap-
 tistæ, Apostolorum Petri & Pauli, Assumptionis & Nariuitatis S. MARIE, Michaë-
 lis, Eonij & Antonij, Cosmæ & Damiani, Maximi, omnium Sanctorum, Marti-
 ni, Andreæ, cum plenum datur seruitium, septem fercula, cum pleniter non da-
 tur, quinque dari, ad cœnam verò genus cibi, quod vulgo strua dicitur, & assa-
 turam binis & binis; à Pascha vsque ad Penthecosten secundâ aut quartâ feriâ
 de porcis glandibus siue frumento pastis lardum, nisi festiuitas interuenerit, iuxta
 prius institutum dari constituimus. Pisces non dabantur in quadragesimâ, præter
 vnum Salmonem, qui in Cœnâ Domini dabatur, cæterum legumina & fabæ vili-
 ter & incongruè coctæ dabantur, nec erat illis aliquod solatium, vnde possent, cū
 Domino seruirent, habere sustentaculum, qua propter Diuini amoris pariter, &
 timoris non immemores, cū fidelioribus accepto nostris consilio triginta solidos
 in Quadragesimâ disposuimus, videlicet decem de mansis, quos dederat Domi-
 nus Frithericus, decem de decimis, quas ego peccator ERPHO, & indignus Suc-
 cessor eius 6. in Dedicatione Ecclesiæ eiusdem tradidi, quinque de Galgare, duo
 de Velon, tres de Wamalo, vt à capite ieiunij vsque Pascha, quatuor allecia singu-
 lis, vt pro loco Sanctis que Dei Ecclesiis attentius exorarent quanto meliora emi-
 potnerint, donentur, & vt huiusmodi emptio alicui fideli Laico aut Clerico com-
 mittatur. Vinum dabatur eis, sed indiscretè & minus quam indigerent, vnde con-
 sultò opus esse vidimus, & quia idem vinum de Cellario Abbatissæ dabatur, vi-
 sum est nobis & fidelibus nostris, vt Abbatissa per se, & sanctimoniales suum pro-
 prium separatim haberent vinum. Et propterea ad comparationem vini sororum
 ibidem Domino famulantium, quod sui iuris sit, in suum Cellarium deferatur,
 libram vnam de Warrenhorst, vnam Marcham de adipibus porcorum, & de bo-
 uinis coriis, vnam marcham de pellibus ouinis, quatuor solidos de Balahornon
 computauimus, vt non grauetur Abbatissa & eius cesset querimonia. In diebus
 Dominicis & festiuitatibus beccarium vini qualibet, & in conuiujs, si in Domi-
 nicâ euenierint, duos accipiant. A festiuitate omnium Sanctorum vsque Pascha
 verus cereuisia dabitur, & medo defecata propinabitur, antiquitus yilissima
 cere-

cereuisia nulli ferè, nisi alicui indigentissimo potabilis dabatur, quod à suprâ dicta Abbatisâ, videlicet Adelheit, sicut de trititio pane, benè & honestè & vtiliter commutabatur, vt omni die quinque beccarij bonæ cereuisiæ, abnegato pristinæ constitutionis incommodo, vnicuique siue domi fuerint, siue exiuerint, 7. tribuantur. Hanc constitutionem eius, vtpote bonam laudamus, adiuuamus & eidem Sanctæ congregationi permanere & non deficere, banno nostro confirmamus. Benedicta sit quæ in melius auxit, vel auxerit, maledicta quæ in peius mutauerit, conuerterit, diminuerit; Oblationes pro fidelium memoriâ oblatas iuxta pristinum seruari, dari, impendi etiam placuit. Pecunia ad comparandum vestitum parua 8. erat, nec ad dimidium alicui earum sufficebat, vnde inquisitione factâ de curti Warthenhorst 13. libras persoluendas iure inuenimus, ac de ipsis sanctimonialibus ad vestitum cuiuslibet, siue in denariis, siue in pannis, siue in frumento 10. solidos dari, constituto die, videlicet in Festo Apostolorum Simonis & Iudæ disposuimus, præter libram, quæ Abbatisâ, & quæ ad comparandum vinû dabitur. Consuetudo ibi erat aliis Sanctis Dei Ecclesiis contraria, vt quotquot Sanctimonialium defunctarum Præbendæ vacuæ fierent 9. quo ad vsque à Successoribus aliis recuperarentur, sub iure essent Abbatisâ, ad quos vellet vsus, conuertere, vnde minui videntes illarum quæ superstites fuerint, tam victum quam vestitum, quia paucas inuenimus & indigentes, communi consilio & affectus pietate condiximus, vt cuiuslibet defunctæ sanctimonialis Præbendæ, post obitum eius per annum donetur, & postea subtrahatur, vt viuentium & domino ibidem seruentium, victus & vestitus tanto melius & commodius impendatur. Hæc imprimis cum agerem, contraria fuerant Abbatisâ, quæ postea per fideles nostros submonita, 10. sponte consensit, benè laudauit, & vt hæc laudabilia & incontulsa permanerent, per omnia se adiuturam promisit, cui etiam, quæ ad se pertineant, in suos vsus separatim discreta sunt, separatim sanctimonialibus attentionia disposuimus, vt vtrique parti sua constent, & neutra alteram in cuset, omni abolitâ iniuriâ, & cessante in futurum querela. Igitur cum hæc omnia multoties in Capitolio Fricconhorsteni, 12. præsentè suprâ dictâ Abbatisâ & Sororibus & Clericis & familia eiusdem Ecclesiæ, nec non præsentibus de Clero S. Pauli quam plurimis, & multis Nobilibus, tam militibus meis quam alijs, & nostræ Ecclesiæ seruentibus agerem, ad Altare Sanctæ Crucis Missam celebrans 11. Non. Septembris, a tante turbâ innumerabili hæc decreta, hæc disposita, hæc constituta Banno Episcopali, vt perpetud maneant, in æternum consistant, perseuerent, confirmauimus, corroborauimus, consolidauimus.

Actum Fricconhorst Anno Dominica Incarnationis millesimo nonagesimo, Indictione xlii. 1v. Non. Septembris,
 Anno Ordinationis meæ quinto feliciter, Amen.

Secundo, in Dedicacione maioris Ecclesie Monasteriensis. IV. Non. Nouembr. per actū
13. eundem bannum Dominus Colonienſis ArchiEpiscopus Hermannus, 14. & Leodiensis
Episcopus Heinricus 15. & ego Monasteriensis Opilio, videlicet ERPHO 16. aſtante, au-
diente infinita tam leri quam populi, qui ad Dedicacionem conuenerant, multitudi-
ne fecimus, & qui ex his quicquam, quæ ſupraſcripta ſunt, irritum fecerit, perpetuo anathemate
excommunicando condemnauiſus.

Tertiâ vice 3. Idus Februarij, cum in maiori Eccleſiâ Monasterienſi, Altare in honorem
S. Ioannis Baptiſtæ conſecrarem, quo etiam die pœnitentes in Eccleſiam induxi, 17. & recon-
ciliationem & indulgentiam totis votis, totisq; animis, quo ad poteram, facere inſtiti, ut po-
te in ſequenti die Hieroſolymam iturus, eundem bannum repetui, non tacui, omnibus indi-
caui, conteſtamur omnes, conuenimus cunctos, monemus vniuerſos, qui hac audierant, vel in
futuro reſciuerint, ne animæ ſuæ periculum de his tacendo, incurrant, quin etiam quod o-
mnis perſona hæc infringens, vel irritans, vel annihilare volens, iudiciū diuinæ vltionis in-
currit, ſiat, dicat, conteſtetur, admoneat, in Chriſti nomine Amen.

SEQVNTVR NOTÆ QVÆDAM

AD DIPLOMA S. ERPHONIS SECVNDVM.

1. (Mimigardefordensis) Clarissimus D. Doctor Ioannes Gigas, pie memoria, in
ſuo Catalogo Episcoporum Monasteriensium dicit & aſtruit ſub Hermanno Primo
Episcopo

Episcopo antiquum nomen Milingard paulatim exoleuisse, & utramque Civitatem Monasteriensem dici cœpisse, iubente & volente Imperatore Henrico Tertio; quod constanter asserere non ausim, tum quod Sanctus noster, quamvis Tertius ab Hermanno Primo Episcopus, Mimigardefordensi nomine adhuc vsus fuerit, tum etiam quod in Diplomate suo primo, asserat, Actum esse Mimigardesford in Camera Episcopi; quamvis non negem, etiam illo tempore nomen Monasterium, in vsu esse cœpisse, prout & illo S. ERPHO aliquoties videtur.

2. (Solo nomine Episcopus) Hic Nota humilitatem & Sancti Viri post quinquennem sanctè & laudabiliter administrati Episcopatus, humillimam de se presumptionem, quo diutius enim in dignitate Episcopali versatus fuit, eo magis agnovit, illam Angelicis etiam humeris formidandam, atque ideo dixit, & publicè confessus fuit, se solo nomine esse Episcopum.

3. (Præbendam) Fuerunt hæ Præbende Beneficia mulierum, de quibus tractat Anton. Fabric. Bleyman. in Theoria & praxi Benefic. Ecclesiastic. lib. 3. tit. 7. & cum distinctas etiam sexto abhinc seculo habuerint Præbendas, aut Beneficia, & præterea pro Secularitate præsumendum sit, uti infra notavimus, Sanctimonialia ibidem, etiam tunc temporis fuisse Regulares aut Religiosas, firmare non ausim.

4. (In suos vsus) Hinc Nota, etiam tum temporis Virgines ibidem commorantes habuisse proprietatem, quæ cum ab omni Religionis professione aliena sit, illas veras, istâ etiam ætate fuisse Religiosas aut Regulares, dubius hæreo; nisi dicere velis, fuisse simplicem vsum facti duntaxat, iuxta distinctionem Nicolai Tertij in C. exijs qui seminat, & Clemen. V. in Clement. exiui, nec non Ioannis 22. in extrauag. Ad conditorem, sub tit. de verborum significat. Sed constitutiones illæ, uti solos Fratres Minores sub Regula S. Francisci viuentes, quibus minus licet, concernunt, nec alios Religiosos, licet sint mendicantes, obligant, ita etiam illo tempore nondum editæ fuerunt. Nicolaus enim 3. circa Annum Domini 1277. Clemens V. circa Annum 1305. & Ioannes 22 circa Annum 1316. Primum Summi Pontifices respectivè electi fuere, quin imò cum S. Franciscus circa Annum Domini 1178. primum natus sit, & Episcopalis hac ordinatio multo Annis præcesserit, evidentissimum est illam iuxta constitutiones Apostolicas super Regulâ Franciscanâ postea subsecutas intelligi non posse; Manet itaq; firmum & planè indubitatum, Virgines Ericonhorstenses habuisse tempore Sancti nostri proprietatem.

5. (In Maiori Monasterio) Mutationem quoad vitam institutum, aut vivendi modum hic contigisse nemo mirari debet: habet enim Laertius Cherubinus in Bullario sub Paschali Secundo, ad constitutionem eiusdem secundam, quod Lateranensis Ecclesia Canonicis Regularibus S. Augustini perpetuè per eundem Pontificem concessa fuerit,

fuerit, cum Privilegiorum elargitione, vbi etiam dicit, istam Ecclesiam esse ceteris Urbis & Orbis Ecclesijs maiorem ex definitione Gregorij XI. & in ea illo tempore resedisse Canonicos Regulares, vt liquet ex constitutione Anastasij IV. qua incipit potestatem, qui etiam eos confirmavit post Alexandrum II. Et de ijs loquitur Clemens III. in cap. 4. de stat. Monach. & Canoniorum Regular. & Innocentius III. in cap. sequenti ibidem, nec non Clemens V. in Clem. 1. eodem tit. Modo autem non esse ibi Canonicos Regulares, sed illos recessisse, ac in illorum locum à Bonifacio Octauo inductos esse Canonicos Seculares, omnibus notum est, traditq; Cellot. de Hierarch. lib. 5. cap. 3. in principio: Quod si itaq; in primâ Urbis & Orbis Ecclesiâ mutatio contigerit, eandem in alijs inferioribus Ecclesijs quoque contigisse, mirandum non est; De Ecclesiâ Nemetum, VVormatiensi ac Moguntinâ dicit Bruschi in Catalogo Episcoporum. Spirens. in vita Gebhardi 13. & Balderici 22. Prasulis, quod alterius vite professione mutata, Seculares Ecclesie factæ sunt; De alijs idem habet Bruschi in Catalogo Episcoporum. Paderborn. sub Bernardo IV. Episcopo, & in Catalogo Episcoporum Hildesheimensium, sub Episcopo Dietmaro aut Tiadmaro XV.

Sic Hasenriethanum potentissimum Rhiesæ Cænobium S. Benedicti, in Secularium Canonicorum Collegium immutatum est, Bruschi in Catalogo Episcoporum. Eistetensium, sub Erckenvaldo Prasule 8. idq; ante Annum Christi 902.

An autem omnia Cænobia aut Monasteria ita ab initio fundata fuerint, vt essent Regularia, profecto non omni ex parte expeditum est; Nam Dagobertus Galliarum Rex VVelfenburgense Cænobium, vt ibi Principum, Comitum ac Baronum educarentur liberi, fundauit ac construxit. Bruschi in Catalogo Episcoporum. Spirens. in vita Amelrici 16. Episcopi. Ludouicus Imperator Cænobium Benedictinum Ehetall in Frisingensi Episcopatu situm, in honorem Beatae Mariae Virginis fundauit, vt in eo duodecim Comites vel Barones ad pauperiem redacti, cum coniugibus, sub Abbate viuere, Deo seruire, & honestè tractari deberent, idem Bruschi in vita Vtrici Augustani Episcopi 45.

De diuersis Cænobijs aut Monasterijs Nobilium Virginum, Secularibus aut saltem, vt loquuntur, Secularisatis, idem Bruschi videndus est, sub Hermanno Episcopo Augustano 32. in vita S. Alefridi Episcopi Hildesheimiensis Quarti, sub Badurado Secundo Prasule Paderborn. & Bisone Quarto eiusdem Sedis Episcopo.

Porro de Ecclesijs Secularisatis, vt loquuntur, aut de Secularisationibus ac mutationibus Status Ecclesiarum agit & tractat Anton. Fabric Bleynian. in theor. & praxi benef. Ecclesiasticæ lib. 2. tit. 7. de reliq. stipendijs Ecclesiastic. & varijs appellat. stipendiariorum num. 30. & lit. I. vbi dicit Secularisationes & mutationes Status Ecclesiarum, cum suo onere & conditione fieri intelligi, & lib. 3. tit. 5. num. 6. 7. & 8. vbi dicit, quod Ecclesia Secularis prescribatur spatio 40. Annorum, eo quod magis pro Secularitate, quam Regularitate presumendum sit, & quod asserens Beneficium Seculare nihil ponat inesse, sed potius abesse aliquid, vira nempe Monastica Professionem & Regulam, contendat.

Insuper sciendum est, Ioannem Trullum de Ordin. Canoniorum Regular. lib. 1. cap. 2. multis

multis probare, nascentis Ecclesie Clericos regulariter & in communi vixisse. Vnde euenisse existimatur Cellot. de Hierarch. lib. 5. cap. 1. quod Clerici à Grecis in Canone esse dicantur, indeq; appellatos Canonicos, quasi dicas, Regulares, qui certis Regulis & Legibus sunt obstricti. Refert etiam è Petro Blesensi idem Cellot. in tractat. de Hierarch. lib. 5. cap. 16. § vnico. olim in Cathedralibus & Collegiatis Ecclesijs fuisse Monachos, siue Canonicos Regulares in communi viuentes, atque vno Refectorio vnoque Claustro contentos; hodie verò omnes fere esse Seculares à Regulari vitâ prorsus alienos.

Suarez quoque Tom. 4. de Relig. lib. 1. de variet. Relig. cap. 9. num. 6. & 7. dicit, si primam Originem huius vocis Canonicus spectemus, nihil aliud à principio significasse videtur, quam Clericum sub Regulâ viuentem & communem vitam Apostolorum more, cum alijs in Ecclesiastico Collegio obseruantem, vt notauit Couarr. Postea verò ipsi etiam Canonici vitam illam communem relinquere cœperunt, & proprias Canonias & Præbendas inter se diuidere, Canonicorum nihilominus retento nomine; & idè illi Canonici, qui in Religiosâ & communi vitâ permanserunt, Canonici Regulares dicti sunt, non propter ambitionem vel ignorantiam, vti calumniatus est Ludouicus Viuez, sed propter necessitatem determinandi vocem, Canonicus, iam enim absolutè sumpta non significat Regularem aut Religiosum, sed quemcunque habentem Canonicatum aut Canoniam; Paulatim itaq; & successiue triplex Canonicorum genus in Ecclesiam introductum est, docente Præposito in apparat. in Can. 1. distinct. 43. Primum videlicet eorum, qui Clerici Seculares dicuntur proprium habentes & separatim viuentes, Alterum genus est eorum, qui proprium habent, non tamen profitentur, sed Collegiatim viuunt & dicuntur Clerici Collegiati, quales apud nos hic Monasterij sunt Canonici ad Fontem Salientem, iam à multo tempore in Apostolico communiter viuendi modo à Sanctâ Sede confirmati. Tertium genus est eorum, qui primitiuum & Apostolicum viuendi modum retinent in communi viuentes, & tria profitentes Vota Religionis essentialia, qui propriè dicuntur Canonici Regulares in communi viuentes.

Sed cum ritus ille communiter viuendi à Successoribus Apostolorum, Clericisq; omnibus diu quidem diligentissimè seruatus sit, at non eâ qua deinde forma, vt tradit Raphael Volaterran. apud Cellot. de Hierarchia lib. 5. cap. 1. idemq; Auctor in Clericis ijsdem non paupertatem, sed strictiorem quendam diuitiarum usum agnoscat, lib. 9. cap. 16. §. de paupertate. Insuper tempore S. nostri ERPHONIS, Canonici Cathedrales & S. Mauritij proprietatem habuerint, vt patet in Ludolpho II. Præposito S. Mauritij, qui in Terrâ Sanctâ occisus, anniuersarium suum in vtraque Ecclesiâ fundauit; Idè à sententiâ Betri Blesensis asserentis generaliter olim in Cathedralibus & Collegiatis Ecclesijs fuisse Monachos, quoad Ecclesiam nostram Cathedralem & Collegiatam S. Mauritij, secedere cogor; Monachale enim institutum, nihil proprium patitur. Et quamuis non negem, vixisse Canonicos Cathedrales & S. Mauritij in communi, & vno Refectorio, vnoq; Claustro priscis temporibus contentos fuisse, idq; sub vno Prælato, & certâ quadam Regulâ: attamen illam Monachalem fuisse, ob permissam illis proprietatem ac vltimæ voluntatis Elogium omnino nego.

6. (Peccator ERPHO, et si indignus Successor eius) Hic iterum nota, summam huius Sancti humilitatem, dum se ipso, quamuis reuera Sancto, dicit se esse peccatorem, & indignum Antecessoris & Cognati sui Friderici Successorem; Magna profecto humilitas.

7. (Vnicuique siue domi fuerit, siue exierit) Ex his verbis manifestum planè euadit, non fuisse etiam tum temporis, id est, seculo abhinc sexto, ibidem clausuram.

8. (Pecunia ad comparandum vestitum) Hinc etiam, & aliunde nota, fuisse in vestibus & Præbendâ aut ministracione Virgines planè separatas.

9. (Præbendæ vacuæ fierent) Ad hæc verba iterum statuere & dicere debeo, fuisse eiusmodi Præbendas, Beneficia mulierum, de quibus supra, & non sterisse etiam illâ etate ibidem Virgines in clausurâ & Regulari obseruantia, aut fuisse professas, sed distinctas Præbendas, & ex ijs proprium quid habuisse, quod verba sequentia, & multa alia in eodem Diplomate planè notum faciunt.

10. (Per fideles nostros submonita) Quamuis esset ordinarius & indubitatus Superior, qui Abbatissa iubere & in virtute Sancta obedientiæ imperare poterat, considerato vel maximè, quod tum temporis, vti & nunc, sub ordinario esset, illisq; temporibus, subsecuta postmodum exemptiones, adhuc incognite forent, tamen seueritate postpositâ Abbatissam per fideles suos submoneri, & eius consensum elici voluit. Vnde notanda & bene signanda est, tanti Viri & Sancti clementia. Quod autem primis S. Ecclesiæ Annis & temporibus, omnes etiam Religiosi aut Regulares Episcopis subiecti fuerint, præterquam quod omnino indubitatum existat, manifestè contestatur Cellot. in tract. de Hierarch. & Hierarch. lib. 5. cap. 16. in principio, vbi inquit, de jure communi per se ex rei natura, & essentialiter in Statu Episcopali inest principatus, cui Status Religiosus ex se & essentialiter est subditus. Hic ordo à Christo institutus est, eumque à primis seculis semper seruauit Ecclesia; Idcirco ab ipsis primordijs vna, & quidem ex grauissimis Episcopatus curis fuit, Religiosos Ordines stabilire, regere, lustrare, continere in officio, ad virtutis studium, & ἀσκησιν inflammare, quin imò etiam quoad Regularem obseruantiam Statum Religiosum Episcopo subditum fuisse, certa & Catholica doctrina est teste eodem Cellotio d. loco §. Vnico, &c. Vers. Nihilominus, &c. Illis quoque temporibus priuata erat Religionis approbatio, confirmatioq; ab eo Episcopo, in cuius Diœcesi primum Monasterium incipiebat, quod si aliud simile in aliâ Diœcesi erigendum erat, ad eius Episcopum approbatio spectabat, donec communi omnium, tacitoq; consensu vniuersaliter probata, receptaq; censeretur, Idem Cellot. d. loco cap. 5. num. 1.

11. (Sanctimonialibus) Quamuis Moniales ad instar Monachorum à Monasterio denominentur, vt docet Card. in Clement. 2. §. 1. de Statu Monach. tamen & earum quedam in Secularibus Ecclesijs reperiuntur, vt videre est ex C. indemnitati-

bue

bus §. fin de elect in 6. imò & in domibus proprijs, can. quicumque: & ibi Gloss. in verb. Sanctimonialibus, 12. quest. 5. Fabric. Bleynian. in Theor. & praxi benefic. Ecclesiastic. lib. 3. tit. 7. num. 10. Gloss. in d. Can. quicumque in verb. Sanctimonialibus, &c. dicit, Argumentum hic est pro Sanctimonialibus Teutonia, quæ possunt habere propria, quia vestem Religiosam potest quis habere in domo propria; & licet dicat talium Monialium vitam condemnari in Can. perniciosam 18. quest. 2. attamen d. Canonem legenti ad oculos patet, illum de planè alijs & diuersis, nimirum verè professis, loqui. Quibus accedit quod Sanctimoniales & Canonissæ Seculares in d. c. indemnitatibus in fine, nec non in omnibus dispositionibus & prouisionibus Apostolicis tolerantur, & expresse non reprobentur. Vnde etiam illud verbum Sanctimoniales sepius à S. ERPHONE usurpatum, Virgines Fricconhorstenses istà ætate, fuisse verè Regulares aut Professas non euincit.

12. (Capitolo Fricconhorsteni) Ego ex his verbis aliud colligere non possum, quam fuisse in domo Capitulari, aut Capitulo Fricconhorsteni hæc omnia peracta.

13. (In Dedicatione Maioris Ecclesiæ Monasteriensis iiii. Nonas Nouembris peracta) Cum 4. Non. Nouembr. incidat in secundum diem Mensis Nouembris, & modo Festum Dedicationis Cathedralis Ecclesiæ celebretur in Festo S. Hieronymi, videlicet 30. Septembris, omnino statuendum est, post S. nostri mortem, aliam Ecclesiæ nostræ Cathedralis adificationem & consecrationem contigisse, prout etiam post eiusdem obitum sub Theodorico Episcopo totius Ciuitatis & Ecclesiæ Cathedralis conflagrationem factam esse, omnes habent historia.

14. (Dominus Coloniensis ArchiEpiscopus Hermannus) Fuit hic Hermannus Tertius eius Nominis, ArchiEpiscopus Coloniensis, Diues dictus, Comes de Northheim, Sigeberge in domo Capitulari sepultus Anno 1099. vti asserit, sepius nominatus Dominus Doctor Gigas in Catalogo suo ArchiEpiscoporum Coloniensium, cui consentit Cussem. in Saxon. Catholica, fol. 171. sub tit. de Hermanno ArchiEpiscopo Coloniensi, vbi dicit, eum fuisse stirpis VVitikinde, & attentissimum rerum sui ArchiEpiscopatus inspectorem, imò tanta auctoritatis, vt Imperatore extra Germaniam agente, ipse negotia Imperij Vicariâ operâ administraret, intellige, inquam, vt supra cap. 5. diximus, illo tempore & Annis quando Henricus Imperator in communionem fidelium exiit.

15. (Leodiensis Episcopus Henricus) Fuit is Henricus Primus, quinquagesimus quartus Episcopus Leodiensis. qui postquam hic, Monasterij in Dedicatione Ecclesiæ fuisset, Anno sequenti, nimirum 1091. pridie Calend. Iunij defunctus est, Anno quidem Ordinationis suæ decimo octauo, sepultusq; est Hoy in Ecclesia B. MARIÆ iuxta Chorum, ante Altare Beati Ioannis Baptista, vide historiam Leodiensem; De hoc Henrico, laudabilem facit mentionem Cratopol. Minorita in Catalogo aut Annalibus Episcoporum Leodiensium, sequentibus verbis. Henricus dictus

Pacificus, vitâ & genere Nobilis, Archidiaconus Viridunensis, ortus ex Tullo. Sanctus Anno Archiepiscopus Coloniensis hunc Anno Domini 1075. consecrauit, praefuit Annis 17. fuit Vir valdè mansuetus & suo munere egregiè functus est, in Ecclesia Hoyensi ante aram S. Iohannis Baptista sepultus.

16. (Et ego Monasteriensis Opilio) Hic iterum iterumq̄, Nota S. Episcopi, & Principis Viri inam & extremam humilitatem, dum se humillimè Monasteriensem nominat Opilionem, O magna & profunda humilitas! Sciuit utiq̄, & post administratum quinquennio Pastoralis cura laudabiliter Officiū, expertus agnouit, summum in Episcopatu onus, & periculum, curamq̄, animarum omnibus alijs grauiorem esse: Innocentius III Pontifex, magno Vir consilio & auctoritate, cum videret non corporum, sed animorum curam propositam esse Praesidibus Ecclesiarum, & momentum illius muneris summum, periculosissimūq̄, experimentum, iuste exclamat. Ars artium, regimen animarum, VBI GLOSSA, benè, inquit, dicit, quia anima sunt pretiosiores omnibus alijs rebus & corporibus, vt habetur in can. precipimus 12. quest. 1. Hoc essatum Sanctissimus ille Pontifex è Gregorio Nazianzeno desumpsisse videtur, qui praefecturam Ecclesia nominauit, Artem artium & scientiam scientiarum. Cumq̄, & Veterum sapientum consilijs doctrinaq̄, & propria experientiâ rem didicisset, grauius illud pronunciauit, nihil difficilius, quam scire hominibus imperare, idem Gregorius Nazianzenus Orat. 1. Hac & similia si nostris benè considerarentur temporibus, non tot ambitiosos exporiremur Episcopaliū dignitatum affectus, sed potius recogitarent omnes rectè monere S. Bernard. Epist. 42. Multi non tantâ fiducia & alacritate currerent ad honores, si essent sentirent & onera; grauari profectò metuerent, nec cum tanto labore & periculo, quarumlibet affectarent Infulas dignitatum. Nec non S. Augustinū in Psal. 106 Quo plus honoramur, tanto plus periclitamur. Cum itaq̄, S. ERPHO ex Apostolicis hausisset constitutionibus lib. 2. c. 25. non esse facile & leue onus Episcopatum administrare, eo quod Episcopi delicta omnium portet, & de omnibus Deo rationem reddituri sint, humiliter & modeste se nominat Opilionē.

17. (Pœnitentes in Ecclesiam induxi) His Sanctus noster pœnitentia publicæ tum temporis in Ecclesia certis in casibus vsitata mentionem facere videtur, de cuius formâ eiusq̄, curiosâ, & Lectori antiquitatis studio non ingrata interpretatione, videndus omnino erit, Cellot. de Hierarch. lib. 3. cap. 23. §. 1. 2. & 3.

BENEVOLE LECTOR,

ITERVM SALVE ET VALE, AC AD ALIQVEM SANCTORVM
CONVERTERE.

IOB CAP. 5.

Extremam verò Sancti Viri, ac Mimigardefordensis, nunc Monasteriensis Ecclesiae, dignissimi Praesulis vitæ manum imponendo, eiusdem Diœcesis subditos & incolas, contiuuò, ac indefinenter meminisse opto & cupio, quod

S.PAV-

S. PAVLVS APOSTOLVS PATRONVS MONASTERIENSIS.

Vniuersum Clerum, Equestrem Ordinem, Consules & Ciues, omnemque populum Diœcesis suæ Monasteriensis, ad *Hebr. 13. cap.* rectè moneat.

Mementote Præpositorum Vestrorum, qui loquuti sunt Vobis verbum, quorum intuentes exitum conuersationis, imitami fidei.

Post repetitum Salue & Vale, atque vltimam Opusculo admotam manum, en iterum, Amice Lector, te interpellare cogor, dum enim libellum hunc ad umbilicum duco, pietate & sumptibus D. Ioannis Friderici Plônies Thesaurarij & Canonici ad S. Mauritium, colendissimi Affinis mei, tabula lapidea in Sacello S. ERPHONIS affixa, & postmodum coloribus illuminata est, in qua sequentia sculpta & aureis literis exarata leguntur.

*Sapientiam Sanctorum narrent populi & laudem eorum
nunciet Ecclesia. Eccl 44.*

Dilectus Deo & hominibus S. ERPHO Megapolitanus, cuius memoria in benedictione. ex Illustri & peruetustâ Obotritorum Regulorum profapia ortus, Alter à Frederico Marchione Misnensi cognato suo Insignis huius Collegij in honorem SS. Mauritij & Thebæorum Martyrum Fundator & Auctor, nec non eiusdem in Episcopatu Monasteriensi Successor fuit dignissimus; Hic *fr. 920* S. Gregorio VII. Summo Pontifice & Henrico Germanorum Rege IV. Romanorum verò Imperatore III. Anno 1086. mense Ian. dictæ Ecclesiæ Ordinatus & Consecratus est Episcopus, suscepto hoc Pontificali munere sui contemptor egregius, Illustria omnino iecit Religiosæ munificentiae fundamenta; Cathedralem S. PAVLI Sponsam suam, Collegiatis duas, Canonicorum Mauritianorum vnâ, Virginum Freckenhorstensium alteram, Ecclesias præclarè dotauit, magnificè fundauit, & luculentis reditibus copiosè adauxit; Denique Anno istius Seculi 1095. ab Urbano II. Summo Pontifice indictâ in Concilio Claromontensi famosâ per vniuersam Europam expeditione in Terram Sanctam, ipse Anno 1096. pridie Idus Febr. itineri Hierosolymitano se accingens sub Duce Lotharingiæ Godefrido Bullionio, vna cum Ludolpho huius à se fundati Collegij Secundo Præposito, (qui ibidem pugnans, gloriosè occubuit) susceptâ tesserâ militari, Signo SS. Crucis purpureæ, super scapulam dexteram vestibus impresso, traiecto Bosphoro Thracio in eandem penetrauit, nec non voti compos, recuperatâ Hierosolymâ, fugatis, cæsis debellatisque Turcis, An. 1099. multis secum delatis Reliquiis, quibus hanc Ædem condecorauit, (quarum anniuersaria solennitas hodie dum Dominica circa Festum Margaritæ festiuè in Choro peragitur) ad Episcopatum suum redijt gloriosus, ibiq; aliquot Annis oues sibi commissas verbo paut

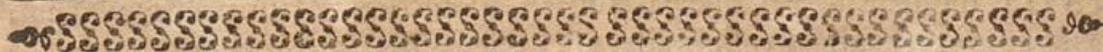
& exemplo, migravit in cœlum Sanctitate, quam pedo fagoq; clarior, 9. Nouemb. circa Annum 1104. Cuius Sacrum corpus olim in Cœmiterio præ foribus templi in parte Occidentali sepultum, maiorum pietas, fidelium zelus, Cleri feruens erga fundatorem Sanctum deuotio ac studium, ter post diuersas ruinas excitatis iteratò monumentis, super ædificato inibi Sacello exornat, colit, deueneratur. ERPHONIS porrò iugem Sanctitatis famam, quingentis quadraginta quatuor circiter ab obitu Annis Monasterij Westphalorum, constanti Veterum traditio- ne in hæc vsque tempora propagatam, huius Sacelli cui ab ERPHONE hodie dū nomen, erectio, Altaris ad beneficium Diaconale in honorem eiusdem de Anno 1347. per antiqua fundatio, nec non frequentes oblationes, quâ cereorum, quâ lampadum diu noctuque ardentium, testantur & comprobant, & sunt etiamnum superstites, qui huius Sancti Patrocinio se deperditam à Deo sanitatem corporis recuperasse piè credant, & palam profiteantur.

Vides, beneuolè Lector, per immemorabilem longissimi temporis cursum, ordinariorum scientiâ & tolerantia Sanctum hunc erectione Sacelli & ara, vsu cereorum & lampadum, votiuus fidelium oblationibus, more S.R. Catholicæ Ecclesiæ consueto, cultum fuisse & honoratum. Tu lauda Dominum in Sanctis eius, & supplex hunc Dei seruum, in æternâ gloriâ cum Christo regnantem, deuenerare, & vt impetres eius intercessionis suffragium, non deseras Sanctæ & humilis illius conuersationis exemplum.

S. E R P H O

ORA PRO CLERO PRÆSVL,

PVGNA PRO CLERO MILES, Anno 1648.

INDEX CAPITVM.

CAPVT PRIMVM. De familiâ, Parentibus, & Anno Natiuitatis S. ERPHONIS.	
Pag. 16.	
CAPVT II. De Friderico Episcopo S. ERPHONIS in Cathedrâ Monasteriensi Antecessore.	20.
CAPVT III. De infantia, iuuenilitate, & educatione S. ERPHONIS.	25.
CAPVT IV. De obitu Friderici Episcopi, & quo Anno eidem S. ERPHO successerit.	27.
CAPVT V. De Canonica assumptione & sublimatione S. ERPHONIS in Episcopum Monaste-	